

Preek over Marcus 5:17-20

Dia 1

Merkwaardig verhaal, dat nogal wat vragen oproept. Ik ga op twee van die vragen kort in, voor ik tot de kern kom van wat ik mee wil geven. Ik wil het hebben over die drie keer dat er een smeekbede gericht wordt tot Jezus: 2x zegt Jezus OK, 1x zegt hij nee.

Dia 2

Maar eerst twee vragen die bij opkomen. Eerst over die varkens, mijn reactie is: eigenlijk wel zonde, kapitaalvernietiging, dierenmishandeling dat ze de afgrond in storten en verdrinken. En dan even kort over bezetenheid en wat je daar mee aan moet. Dierenmishandeling, kapitaalvernietiging? Zo'n reactie verraadt in wat voor termen en belangen wij denken. Wat voor ons belangrijk is. Wij denken in termen van economie, en tegenwoordig ook in termen van ecologie en milieu en dierenwelzijn. En daar staat zo'n verhaal haaks op. Zolang je in deze termen van economie en dierenwelzijn blijft denken, snap je het verhaal niet.

Dia 3

Om dit verhaal goed te begrijpen moet je dat –als je kunt- even vergeten en in de bijbelse termen van Marcus proberen te denken. Varkens zijn onreine beesten. Onreinheid en reinheid zijn de categorieën waarin de bijbel hier denkt. Je past bij God, of niet. Varkens niet. Die zijn onrein, die mag je niet eten en die ga je niet fokken. We zitten in dit verhaal schuin bovenin het oude heilige land. Maar dit gebied, Dekapolis, Tienstedengebied, is op het randje. Hier is men amper klassiek Joods meer. Hier is men modern. Hier doe je mee met de laatste mode, hier heerst de Hellenistische, Grieks Romeinse cultuur. Daar heb je geen moeite met varkens. Ze zijn eetbaar, punt. Er valt geld mee te verdienen, wat is daar mis mee? Om van dit verhaal te genieten moet je dit in je gedachten houden. Het is een verhaal over hoe je als volgeling van Christus in het grensgebied van kerk en wereld, op de rand van rein en onrein leeft.

Dia 4

Dan nog even de demonen. Wij zouden denken als iemand zulk gedrag vertoont, dat die man haast continu psychotisch is.

Dia 5

Dat verraadt weer dat wij anders dan de bijbel in psychologische termen denken, en alles psychologisch proberen te duiden. Er is onder christenen gesprek of soms felle discussie of we er rekening mee moet houden dat er ook nu nog mensen bezeten of zoals dat dan heet occult belast kunnen zijn. Ik heb er geen afdoend antwoord op. Ik ken wel antwoorden die simplistisch zijn en volgens mij niet steekhoudend zijn. Het ene antwoord is: dit is cultuurbepaald en wij zien dat anders en beter, wij zien dat de man psychotisch is. Het ondiepe van deze reactie is dat je de werkelijkheid te eenduidig ziet volgens de toevallige categorieën van onze eigen tijd. Simplisme.

Dia 6

Een andere reactie is: niet alles is psychologisch te verklaren, veel wel, maar niet alles, en die niet verklaarbare zaken, die zijn occult, demonisch en die vereisen een geestelijke aanpak van gebed of bevrijding. Het ondiepe van deze verklaring is dat je toch blijft denken in psychologische termen. Is het wel of niet psychologisch verklaarbaar, blijft de hamvraag. De bijbel kent in dit verband een andere hamvraag: rein onrein, kun je bij God horen of niet.

Dia 7

Er ligt in die aanduiding dat er een heel legioen demonen in de man zit, een zinspeling op de bezetting door de Romeinen in die tijd met hun Romeinse legioenen die we uit Asterix en Obelix kennen. De Romeinse legioenen hielden de boel bezet, ook in Dekapolis. Dit verhaal wil zeggen dat er naast en onder die politieke bezetting en strijd, een geestelijke strijd gaande is die Gods volk van zijn vrijheid berooft, onreine geesten. Ik zelf denk daarom als het over demonen gaat, liever in termen van gelaagdheid, dan van een verdeling tussen psychologie, politiek en het demonische. In de politiek, in je psychische gesteldheid, in je lichamelijke gezondheid en ziekte, zit ook een demonische dimensie.

Dia 8

Goed nu naar mijn eigenlijk thema: 2x OK, 1x nee.

Please, zegt het legioen, mogen we blijven. OK zegt Jezus.

Please, smeken de bewoners: wilt U vertrekken. OK, zegt Jezus. En tenslotte: please, mag ik met u mee, zegt de ex-bezetene. Nee, zegt Jezus, ga terug, je moet hier blijven.

Onze primaire reactie zou juist omgekeerd zijn, denk ik.

Demonen die willen blijven? Ik zou zeggen: Nee, maar Jezus zegt: OK.

Mensen die Jezus niet willen maar wegsturen. Ik zou zeggen: Nee, maar Jezus zegt: OK.

En een man die Jezus wil volgen. Ik zou zeggen: OK. Maar Jezus zegt: nee.

De demonen die via de man aan het woord komen, zijn bang voor Jezus. Ze ontmoeten in Hem hun laatste tegenstander die hen bij het eindoordeel definitief naar de afgrond van de buitenste duisternis zal verwijzen, de plaats van blijvende pijniging. "Ik smee je bij God: doe me geen pijn!" Ik lees dat als een angstschreeuw voor het laatste oordeel over de duivel en zijn trawanten.

Van Jezus mogen ze blijven. In deze streek. En breder in deze wereld. De tijd van het laatste oordeel is nog niet aangebroken. Als demonen worden uitgedreven, worden ze nog niet naar de hel gestuurd, ze blijven hier hun afbraakwerk doen. Het probleem wordt verplaatst.

Dit verhaal zegt: Jezus is sterker, maar hij rekent nog niet definitief af met ze. Dat heeft hij zelfs op het kruis nog niet helemaal gedaan. Tot aan zijn wederkomst blijven ze de boel verzieken. Als bezettende macht. Onrein. Anders Breivik met zijn demonische ideeën. Of Robert M, die een overmacht ervaart van onreinheid in zijn eigen leven. Of laten we het dichterbij huis zoeken. Bij onszelf. In een later stadium komt Jezus terug op het thema van rein en onrein. Dan zegt hij in 7:20-21, in een discussie over het nut en onnut van rituele reinigingen: wat van binnenuit komt, dat maakt de mens onrein, slechte gedachten, ontucht, moord, hebzucht. Dan gaat het ineens niet alleen meer over Anders Breivik en Robert M, maar over ons zelf.

Zolang Christus nog niet is terug gekomen, zullen we leven in een wereld waarin we rekening moeten houden met onreine geesten om ons heen, en met onreine gedachten uit ons eigen hart.

We leven niet in een neutrale, laat staan christelijke wereld. Christus is Heer, zijn Geest woont in ons, maar heeft het nog behoorlijk te stellen met boze geesten om ons heen en boze gedachten in ons eigen hart. Reken daar maar op. Want hij zegt: OK. Maar reken er ook op dat Christus het gaat winnen.

Dit naar aanleiding van de eerste smeekbede: please, mogen we blijven. OK, zegt Jezus. Voorlopig dan.

Dia 9

En dan de tweede smeekbede. Ook de bewoners van de streek smeken iets van Jezus af. In die streek waar demonen zich thuis voelen, willen zij geen storende Jezus bij zich hebben. Ga alsjeblieft weg. Jezus wordt als ongewenste vreemdeling het land uitgewezen.

Ja, dat herken ik. Jezus komt aan ons geld. En daarmee komt Hij aan onszelf. Wij denken in termen van economie, van crisis en het oplossen van de crisis.

De mensen die Jezus dringend vragen hen met rust te laten zijn de mensen die het goed getroffen hebben. Oké, ze hadden wat last van een randfiguur, op de begraafplaats, en als ze 's nachts wakker lagen, dan hoorden ze hem te keer gaan, maar zij hadden hun varkentjes op het droge. En wat wil je nog meer? Huisje boompje beestje. Dat zijn wij toch? We willen een rustig leven. We werken voor ons geld. We doen mee met de gangbare cultuur, Hellenistisch, of West Europees, we geloven in vooruitgang. Oké, er is nu een crisis, maar die gaat wel over. We hebben Jezus daar in niet nodig. Jezus die zich ontfermt over die man die bezeten was en waar zij ook geen weg mee wisten, hoe ze het ook probeerden, en die daarom maar weggeduwd werd naar de marge van de samenleving waar je het minst last van ze hebt. Als wij maar gewoon ons werk kunnen doen en economisch kunnen groeien.

Ze smeken Jezus weg te gaan. In onze vertaling staat dat ze erop aan drongen, maar Marcus gebruikt drie keer het zelfde woord, bij die demonen, bij deze mensen en straks bij de man zelf. Alstublieft, weg bij ons. Laat ons met rust, wij redden onszelf wel.

En Jezus gaat. Jezus gaat de boot in. Graag of helemaal niet.

Ik weet niet of het vergezocht is maar ik zie een parallel met onze tijd.

Vergeet niet dat we hier in Dekapolis zijn, in een goed ontwikkeld gebied, waar cultuur en wetenschap bloeien, waar de wetten van Mozes ouderwets en ondoenlijk en uit de tijd zijn. Als een Jezus ons daar aan herinnert, door onreine varkens in de afgrond te laten storten, door een mens weer mens te maken, door het bezettende legioen er uit te sturen, dan willen we dat niet.

We leven nu in Nederland in een tijd waarin de publieke symbolen van de aanwezigheid van Christus steeds meer verdwijnen. Het christelijke geloof mag geen ruimte opeisen in het publieke debat of in de publieke ruimte. En Christus gaat. Hij stapt de boot in. Jezus die Heer is van alle machten, die maar een woord hoeft te spreken en legioenen pakken hun biezen, pakt zelf zijn biezen als hij niet langer welkom is. Hij gaat weg. Toen en nu opnieuw in Nederland.

Want hij is Heer als de gekruisigde. Hij regeert vanuit het kruis. Hij regeert niet met harde hand. Hij dringt zich niet op. Het evangelie van hem wordt je nooit door de strot geduwd. Graag of in het geheel niet.

Alstublieft, Jezus, vertrek. OK, zegt Jezus. Dan ga ik.

Dia 10

2x OK. Maar 1x keer NEE.

Verrassend. De man wil bij Jezus blijven. Hij wil mee. Als Jezus dan weg moet, dan hij ook. Hij heeft gemerkt hoe goed je leven wordt bij Jezus. Hij heeft de ontferming geproefd. Hij is er zo van opgeknapt. Hij heeft liefde ervaren. Dat smaakt altijd naar meer.

Geweldig, hier biedt zich een volgeling van Jezus aan, aan Jezus. Je leest in het evangelie dat Jezus tegen mensen zegt: Volg mij! En als ze protesteren, dan zegt hij: laat de doden hun doden begraven, ben ik nou belangrijker dan je ouders of niet? Volg mij.

Maar hier zegt hij: nee. Ga terug. Ga terug, net zoals de vrouwen bij het graf van de engel hoorden: Ga terug, ga terug naar je vrienden en zeg dat Jezus is opgestaan. En ga samen terug naar Galilea, die grensstreek, en dan ook over de grens heen, naar Dekapolis, naar Rome, naar de uiterste einden van de aarde.

Ga terug naar je eigen huis, naar je eigen mensen.

Daar waar je aansluiting mee hebt, en breng daar jouw verhaal met Jezus ter sprake.

Mooi toch?

Jezus is niet welkom.

In het publieke leven is Jezus taboe.

Maar daarmee is het evangelie niet weg.

Wij moeten blijven. En als we al weer terug willen naar vroeger, toen alles beter was en als we daarom naar de kerk gaan, omdat je daar geen last hebt van de boze wereld, dan krijg je steeds te horen: ga terug, niet naar vroeger maar naar je eigen huis, naar je eigen mensen. Naar je eigen werk. En vertel je verhaal. Laat zien wat je in de praktijk aan Jezus hebt, laat horen hoe je door zijn ontferming bent aangeraakt, hoe je leeft van zijn liefde.

Dia 11

We leven in een wereld die zichzelf heel goed kan redden. We hebben alles overzichtelijk ingedeeld en denken in categorieën van geld en economische groei, en als we problemen hebben dan weten we die psychologisch goed in kaart te brengen en te duiden en te behandelen. Wij hebben Jezus niet meer nodig om gelukkig te zijn.

Maar we moeten niet uit die wereld weg lopen om zogenaamd altijd dicht bij Jezus te zijn. nee, ga terug. En vertel maar wat je zelf met Hem beleefd hebt.

Je weet nooit wat het effect is. In het verhaal van Marcus is het effect van het verhaal van deze man dat ze zich verwonderden. Ze konden het niet plaatsen. Het verhaal zette vraagtekens bij de gebruikelijke categorieën waarin zij hun leven hadden vormgegeven. Ze konden het niet snappen.

Misschien kom jij ook niet verder dan dat mensen het vreemd vinden, of misschien ook wel aantrekkelijk, of leuk voor jou, maar of ze zich er ook zelf aan gewonnen geven? Je hoopt het. Maar je hebt geen garanties. We volgen de gekruisigde.

In een samenleving van mondige en zelfredzame mensen blijven we aanwezig als verwijzing naar Christus door wie we gered zijn, van wie we liefde hebben ontvangen, die sterker is dan wat voor machten ook. Toch overwint

eens zijn genade. We blijven aanwezig als mensen die kunnen vertellen van hoe niet erg het is om afhankelijk te zijn van deze Jezus die zijn leven tot op het kruis aflegde voor ons.

Wat is jouw verhaal? Kijk, als je door een legioen bezeten bent geweest en bevrijd bent, dan heb je een verhaal, en de mensen zullen er vast ook wel in geïnteresseerd zijn. Wow, wat is er met jou gebeurd? Maar als je altijd een gewoon leven leidde, zoals van deze man staat, vers 15, : netjes gekleed en bij zijn volle verstand, dan is dat op zich niet een spetterend getuigenis.

Maar misschien zou je eens kunnen oefenen om in een minuut te vertellen wat Jezus in zijn ontferming voor jou betekent, hoe hij jouw onreinheid gereinigt heeft, dat wil zeggen hoe hij je weer terug gebracht heeft bij God. Dat verhaal hoort thuis in een wereld waarin demonen werkzaam zijn en waarin Jezus niet welkom is.

Twee keer OK, en 1 keer NEE.

Hou er rekening mee:

OK: demonen mogen voorlopig blijven. We leven in bezet gebied.

OK: dan ga ik, zegt Jezus. Ik dring me niet op. Graag of helemaal niet.

Maar niet OK als je je terug wilt trekken uit deze boze wereld waar nog steeds demonen huizen, niet OK als jij je daaruit terug trekt en het alleen fijn wilt hebben dichtbij Jezus.

Nee, ga terug naar je huis, naar de jouwen, naar je werk en naar je stad..

Met Jezus. amen.